

Op zaterdag 1 november vond er weer een werkdag plaats. Het vuur brandde fantastisch!

Jaarmarkt 2008

Op zaterdag 6 september 2008 werd de (20e) Jaarmarkt van Kockengen georganiseerd. De Natuurgroep Kockengen was ook dit jaar weer aanwezig op het Kerkplein met een presentatie van haar activiteiten.

In de kraam was de verkoop van het promotiemateriaal van de NGK, het boek "Moerasvogels" van H. Geuze, een quiz over de presentaties, enkele opgezette vogels en er konden kikkers gered worden uit een put.

Met behulp van een hengel met een magneetje mochten kinderen proberen kikkers uit de put te halen, elke geslaagde poging werd beloond met een snoepkikker.

Heb je zin om eens vrijblijvend met onze activiteiten mee te doen, kom gerust eens langs op de werkdagen of neem contact op met één van de bestuursleden!

Op de tentoonstellingsborden om de kraam heen waren presentaties gemaakt van de broedvogelinventarisatie 2008, de zwarte stern in het polderreservaat, gallen in het polderreservaat, foto's van libellen van Wim Ridder, landschapsfoto's van Jan van Wijk, de ijsvogelwand en de nestkasten. Het geheel was aangekleed met groen uit het polderreservaat en de bijzondere houten kunstwerken van Jaco. Jaco zaagt in zijn vrije tijd kunstige figuren uit boomstammen met kettingzagen.

Expositie NGK in de Bibliotheek Kockengen t/m 31-1-2009

Spaarlampen

Tussen de leden van de NGK wordt zeer regelmatig over en weer gemaild. Data voor overleg, werkdagen, controle van nestkasten, bijzondere waarnemingen, etc. etc. Een bijzondere vogel kan zo maar een golf van e-mails veroorzaken en verbruikt dan zonder dit te weten heel wat (hopelijk groene) energie.

Soms moet ik een bericht een tweede keer lezen om even te begrijpen waar het om draait.

Zo dacht ik bij het lezen van de zin: de tv-kast bij ... moeten we weer ophangen, hij staat nu in de tuin bij Een tv-kast ophangen, doen we ook al elektrotechnisch installatiewerk?

Maar het bleek om een torenvalknestkast te gaan, die uit een boom was gewaaid en weer terug op zijn plek moest worden gehangen.

Zo'n torenvalknestkast heeft trouwens door zijn vorm (80x40x40cm) ook wel iets van een ouderwetse tv-kast. Bij de nieuwe platte LCD schermen spreken we al niet meer van een kast. De verwarring rond tv-kast zal op den duur dus wel verdwijnen.

Rond Kockengen heeft de Natuurgroep momenteel 11 tv-kasten in beheer. Dit jaar waren er 6 bezet en werden er gemiddeld 4 á 5 jongen per kast grootgebracht.

Voor het grootbrengen van deze jongen hebben de oudervogels vele prooidieren aangesleept.

Bij een meerjarig onderzoek in de Amsterdamse Waterleiding Duinen (de Koning & Baeyens, 1990) naar de prooikeuze van uilen en roofvogels in dit gebied is vastgesteld, dat de dagelijkse voedselbehoefte van een torenvalk gemiddeld op 80 gram komt. Via hun rekenmethode kom je voor een broedpaar met 4 jongen uit op een benodigde hoeveelheid van 100 kg voedsel per jaar.

Die 6 broedparen hebben afgelopen jaar dus ca. 600 kg prooidieren uit de weilanden, bermen en ruige overhoeken rond Kockengen weggevangen.

Torenvalken zijn echte voedselspecialisten: 90 % van de prooien bestaat uit veldmuizen. Die 6 torenvalkenfamilies hebben dit jaar dus een berg van ca. 540 kg veldmuisvlees verorberd!

Om succesvol zo veel veldmuizen te vangen hebben de torenvalken een geheel eigen jachttechniek ontwikkeld.

Een torenvalk kan al vliegend op een plaats stil hangen in de lucht, zo ongeveer als een helikopter.

Vanaf deze plek speurt de valk de omgeving af. Bijzonder daarbij is dat de valk ultraviolet licht kan waarnemen dat gereflecteerd wordt door muizenurine. Veldmuizen markeren hun looppaadjes door het gras met een geurspoor van urine. Een vers geurspoor wordt door de torenvalk opgemerkt en leidt zo naar zijn prooi. Met een snelle duikvlucht probeert de torenvalk de veldmuis te verschalken.

Deze jachttechniek noemen we ook wel bidden. Dit heeft niets met de religie of vroomheid van de valk te maken maar met een slechte vertaling van het Engels begrip 'bird of prey' (=roofvogel).

Hoe meer tegenwind, hoe minder vleugelslagen de valk hoeft te maken, de valk zweeft dan als het ware op de luchtstroom. Bij minder of geen wind moet de valk hard werken. Om toch op een plaats stil te staan moet hij flink met zijn vleugels klapwieken en verbruikt hij veel meer energie.

De netto energieopbrengst van een veldmuis zal dan ook minder zijn. Mooi windstil weer is voor de torenvalken vermoeiend, voor veldmuizen extra gevaarlijk.

Verslagwerkdagen in augustus

Dit jaar hebben we voor het eerst twee werkdagen in augustus gehouden. Reden daarvoor is dat de houtopslag in de rietlanden langs de Wagendijk tussen dorp en N401 hand over hand (of beter: tak over tak) toeneemt. Door de bomen al in augustus af te zagen is de inschatting, dat we de bomen veel 'harder' treffen, omdat de sapstroom naar de wortels dan nog moet plaats vinden. Het uitlopen van de stronken in het voorjaar zal daardoor minder snel plaats vinden. Voor een veel groter gebied dan eerst gedacht, hebben we de houtopslag weer terug kunnen brengen, dus alle reden om dit volgend jaar augustus opnieuw in te plannen.

Fons van Haelst

Verslag excursie Zuidpier IJmuiden op 4 oktober

Op 4 oktober hebben we met zo'n tien man / vrouw de jaarlijkse excursie naar de Zuidpier in IJmuiden gemaakt. Er stond een stevige westenwind, maar gelukkig bleef het de hele ochtend droog.

De excursie begon meteen met een bijzondere waarneming: twee rietganzen op het strand, ver van het gebruikelijke binnenland. Jammer genoeg bleven ze niet lang zitten, zodat we niet konden vaststellen of het toendra- of taigarietganzen waren. Wel lieten de drieteenstrandlopers en de vele steenlopers zich daarna fraai van dichtbij bekijken.

De golven sloegen soms aardig over de pier heen, zodat we niet tot het einde van de pier zijn doorgelopen. Na de koffie hebben we met een deel van de groep nog een rondje Kennemermeer gedaan, een paar oeverpiepers lieten zich fraai bekijken. In totaal hebben we 31 vogelsoorten gezien, een geslaagde excursie!

Waargenomen soorten op en rond de Zuidpier:

Spreeuw, grote mantelmeeuw, rietgans, zilvermeeuw, eidereend, witte kwikstaart, scholekster, bonte strandloper, zilverplevier, kleine mantelmeeuw, drieteenstrandloper, visdief, drieteenmeeuw, dwergmeeuw, steenloper, kauw, ekster, heggenmus, meerkoet, grote stern, huismus, zwarte kraai, aalscholver, graspieper.

Op en rond het Kennemermeer:

Kuifeend, tafeleend, oeverpieper, graspieper, rietgors, tapuit, wilde eend, putter.

Fons van Haelst

IJsvogels broeden in Kockengen

De eerste IJsvogelwand in het Polderreservaat van Kockengen heeft succes gehad.

De IJsvogels hebben waarschijnlijk 3 jongen grootgebracht.

Voor mijn vakantie (21 mei) heb ik regelmatig 1 IJsvogel rond zien vliegen en ik merkte al gauw hoe schuw deze vogels zijn. Zodra ik stopte om met de kijker de vogel te observeren, was hij/zij alweer verdwenen. Wel waren de hopen van het kunstnest en het door de IJsvogel gemaakte hol in gebruik, dat was te zien aan de uitwerpselen bij de ingangen.

Na dit succes hebben we als bestuur nagedacht waar we eventueel nog meer wanden kunnen opwerpen om de IJsvogel broedgelegenheid te geven in Kockengen.

Voorlopig denken we aan twee plaatsen: de put van Vermeulen in Spengen en het bosje in de zuidelijke rietlanden.

Misschien heb je ook een goed of beter idee? Laat het dan weten. Alleen als er voldoende vrijwilligers zijn om de broedwanden te maken, kunnen we de plannen uitvoeren en misschien al snel met de eerste broedwand starten.

Wie wil hieraan meewerken? Bel dan Paul Vlaanderen, tel 241617

Ontvangen bericht

Hallo Ben,

Vanmiddag was ik aan het snoeken vanuit de boot met mijn vismaat in de Heicop, net voorbij de schuur van De Visser.

We hadden al twee fazantenhennen voorbij zien komen, toen er plotseling weer een bruine vogel voorbij kwam, waarbij mijn maat en ik tegelijk tegen elkaar riepen: "Kijk een roerdomp."

Hij kwam uit het rietland achter De Visser en vloog over de Heicop heen om vervolgens achter het IJsvogelbosje in het riet neer te strijken.

Het was een prachtig gezicht en het maakte een overigens slechte vismiddag toch weer tot een mooie belevenis.

Hopelijk komt de roerdomp toch nog een keer terug in Kockengen. Ik vond het leuk om jullie dit even te laten weten, misschien ook leuk om aan de andere leden te laten weten.

Groeten van Henk Vermeulen.

Verslag excursie Waverhoek van 22 november j.l. (i.p.v. Oostvaardersplassen)

Het ligt niet in mijn aard om een excursie door weersomstandigheden niet door te laten gaan. Er valt altijd wel iets leuks te zien. Maar de weersverwachting voor zaterdag 22 november was wel heel erg slecht; veel wind, kans op sneeuw en hagelbuien en een gevoelstemperatuur van beneden nul. En om dan helemaal naar de Oostvaardersplassen te rijden om daar te constateren dat het inderdaad helemaal niks is, dat vond ik toch wel te ver gaan. Dan maar niet zo ver van huis gaan, dan ben je, als het fout gaat, ook zo weer thuis. Dus is de excursie niet afgelast, maar aangepast. En om 8 uur stonden er 7 bikkels (Ben, Hans, Ton, Pieter, Mike, Jim en Gerard) klaar bij de rustende boer om op winterse

vogeltocht te gaan naar de Waverhoek bij Botshol. De Waverhoek is een nieuw natuurgebied, dat een paar jaar geleden is aangelegd. Het is ontstaan door afgraving van graslandpercelen. Er zijn diverse ondiepe plasjes aangelegd. En prettig is, dat het goed toegankelijk is gemaakt voor publiek met een parkeerplaatsje, een infobord en een wandelpad erom heen. En wat natuurlijk belangrijk is; er zitten veel, heel veel vogels; vooral in deze tijd. Nadat we onze auto's verlaten hadden werden we direct al vergast op overvliegende Kolganzen die hun vertier elders gingen zoeken. Met de telescoop werd de plas afgetuurd en konden we wat nauwkeuriger het uiterlijk bewonderen van de Kolgans, Grauwe Gans, Slobeend, Wintertaling en Smient. Er vloog nog een verdwaald groepje Kievitten rond en om ons heen hoorden en zagen we enkele Graspiepers. Het koude weer begon grip op de groep te krijgen. Sommige gezichten begonnen blauw te kleuren en er werd veel heen en weer gelopen om warm te blijven. De harde wind maakte het buiten zijn onaangenaam. Niet iedereen had zich er voldoende op gekleed. Na een stukje lopen op de kade begon het ook nog te hagelen. Rustig vogels kijken was er niet meer bij. We zagen toch nog een Torenvalk en een paartje Bergeenden. Er zat niks anders op dan terug te gaan naar de auto's. Dit had geen zin meer. We besloten nog even bij de plas van Botshol te gaan kijken. Dat is dicht bij en je kan achter de auto's schuilen. Maar het was inmiddels hard gaan sneeuwen en dat maakte het onmogelijk om nog wat te zien. Ja, je kon nog net een Kuifeend en een Fuut onderscheiden, daar hield het mee op. Met tegenzin besloten we op te breken. We hebben ons daarna opgewarmd bij Abrona onder het genot van een heerlijke mok warme choc met slagroom (betaald door Ton; nogmaals dank daarvoor). Volgende keer neemt de excursieleider voor de liefhebbers koffie mee!!

Gerard van Zuijlen

Foto's: Gijs Kleinveld

Handen uit de mouwen voor de natuur

Kockengen - Vorige week zaterdag vond de landelijke Natuurwerkdag plaats. De Natuurgroep Kockengen deed wederom mee aan de Natuurwerkdag, die na zeven jaar in heel Nederland een begrip is geworden. Zo'n vijftien vrijwilligers, waaronder enkele kinderen kwamen zaterdag werken aan de natuur in het Polderreservaat in Kockengen. Er werd onder meer gezaagd aan bomen en stobben,

takken naar een brandplaats gesleept, wilgen geknot. Traditiegetrouw werd er na een dag hard werken, waarbij anders dan voorspeld de weersomstandigheden gunstig waren, nog even nagepraat onder het genot van heerlijke soep.

De Natuurwerkdag wordt ieder jaar georganiseerd door Landschapsbeheer Nederland in samenwerking met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJJ), Jeugdbond voor Natuur en Milieustudie (JNM) en Scouting Nederland. De deelnemers staken de handen uit de mouwen om zo natuur en landschap binnen Nederland op een geweldige andere manier te zien en te beleven.

Het polderreservaat is een uniek natuurgebied aan de rand van Kockengen, dat vele jaren geleden door een aantal enthousiaste natuurliefhebbers is opgericht. Het onderhoud van het gebied wordt voornamelijk gedaan door vrijwilligers van de Natuurgroep Kockengen. Inmiddels is het polderreservaat het leefgebied van vele rietvogels en zwarte stern. Sinds kort broeden er zelfs ijsvogels. Ook komen er veel bijzondere planten voor, waaronder orchideeën, ratelaar en fonteinkruid.

Broedvogeltelling rietlanden Kockengen, de methode.

Inleiding

Vanaf 2002 t/m 2007 heeft Rien Reijnen elk jaar de broedvogels geteld in de Rietlanden van Kockengen. Daarmee heeft hij een bijzonder waardevolle reeks gegevens geleverd over het verloop van de aantallen broedvogels. Om deze reeks te continueren heb ik dit jaar de telling van hem overgenomen. Ik zal hier kort de methode beschrijven die gebruikt wordt bij deze tellingen en separaat de resultaten voor dit jaar presenteren.

Het gebied waarin de vogels geteld worden, beslaat:

- De zuidelijke rietlanden: de strook riet langs de Wagendijk tussen dorp en Schutterskade
- Het polderreservaat
- De strook rietlanden langs de Wagendijk tussen dorp en N401
- Het riet aan de andere kant van de N401 bij de voetbalvelden, tussen N401 en 'eiland in het weiland'.

De methode

De methode om broedvogels te tellen is door SOVON verregaand gestandaardiseerd om gegevens in verschillende gebieden en door verschillende tellers toch met elkaar te kunnen vergelijken. Overkoepelende naam hiervoor is BMP, het Broedvogel Monitor Project. De variant die gebruikt wordt voor de rietlanden in Kockengen is de telling waarbij alle soorten geïventariseerd worden.

Inventariseren in de rietlanden

In de periode half februari - begin juli dit jaar heb ik in totaal 11 keer de rietlanden bezocht, volgens een vaste looproute, overgenomen van Rien. De start in de ochtend was in de meeste gevallen een half uur voor zonsopkomst. Op zondagochtend is dit overigens een erg rustig tijdstip in Kockengen.

Tijdens het bezoek aan het gebied heb ik alle vogelwaarnemingen ingetekend op een kaart van het gebied en daarbij meteen vastgelegd of sprake is van een paartje, een zingend mannetje, een nest, jongen etc..Elke soort waarneming heeft een eigen symbool en elke vogelsoort een eigen afkorting.

Hoewel de route vast staat, wisselt het beginpunt per keer. Gevolg is dat een punt op de route op verschillende momenten van de ochtend bezocht wordt. De ene vogelsoort begint later met zingen in de ochtend dan andere en dit vraagt om een spreiding van het bezoek in de tijd.

Speciaal aandachtspunt is dat vogels tijdens het lopen van de route zich verplaatsen en daardoor mogelijk twee of meer keer geteld worden: een koekoek is een voorbeeld van een vogel die zich voortdurend over het gebied blijft verplaatsen.

Bijzonder boeiend is waar te nemen dat het riet zich in het voorjaar per bezoek meer 'vult' met vogels. In februari is nog vrijwel geen rietvogel aanwezig en trekken in de struiken de merel en de winterkoning de meeste aandacht. Maar langzamerhand vullen het riet en de struiken zich met terugkerende vogels als rietzanger, tjiftjaf, fitis, kleine karekiet, bosrietzanger, spotvogel, totdat in juni alle soorten teruggekeerd zijn.

Uitwerken van de waarnemingen

Na afloop van het seizoen zijn alle waarnemingen van één soort samengevoegd op één kaart. Het resultaat is dus een kaart per soort. De BMP methode is in essentie een methode die aantallen territoria telt. Een zingend mannetje is een indicatie van een territorium, een paartje is dat meestal ook en uiteraard ook een vogel die op een nest zit. Omdat tijdens elk bezoek maar een deel van de vogels wordt waargenomen (de trefkans verschilt per soort) zijn er allerlei regels opgesteld die aangeven, wanneer een territorium voor een vogelsoort voldoende zeker is en geteld kan worden.

Voorbeeld: merel:

Bij 11 bezoeken wordt elke "territorium indicerende" waarneming (in de praktijk is dat meestal een zingend mannetje) in de periode 1 maart - 15 juli geteld als één territorium. Waarnemingen van een vrouwtje of een paartje (zonder zang) tellen bij de merel dus niet mee, evenals zingende mannetjes vóór 1 maart.

Voorbeeld: meerkoet

Voor de meerkoet zijn waarnemingen van een volwassen individu of een paartje van belang. Daarbij moet in de hele periode in ieder geval voor één territorium twee waarnemingen gedaan zijn en minimaal één daarvan moet in de periode 20 april - 10 juni liggen. Op de kaart per vogelsoort worden de waarnemingen geclusterd tot territoria. De wijze waarop is overigens een kunst apart (met dank aan Gerard van Zuylen). Eindresultaat is uiteindelijk het aantal broedvogels per soort.

Broedvogeltelling 2009

In 2009 ga ik de broedvogeltelling opnieuw doen, waarschijnlijk startend op zondag 1 maart en dan minimaal elke twee weken een bezoek op zondagochtend. Als je het leuk vindt een keer mee te gaan tellen - laat even weten. Houd rekening met de duur van een rondje van ca 2,5 uur.

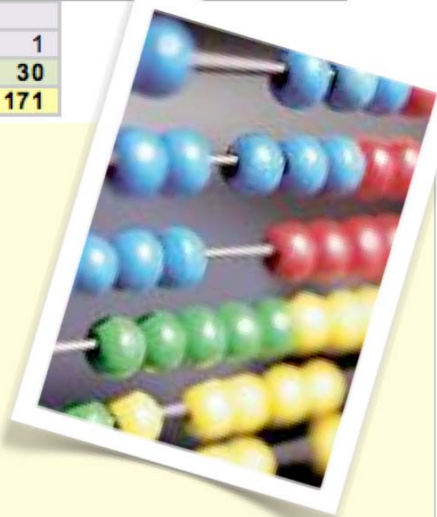
Fons van Haelst

Resultaten broedvogeltelling rietlanden Kockengen 2008

In onderstaande tabel zijn de aantallen broedvogels in 2008 weergegeven, achtereenvolgens als totaal, voor de rietlanden zuid en voor de rietlanden noord. Ter vergelijking zijn rechts de aantallen van 2007 getoond.

soorten	totaal 2008	2008 zuid	2008 noord	totaal 2007	2007 zuid	2007 noord
fuut	13	5	8	9	4	5
nijlgans	1		1			
grauwe gans	7		7	9	1	8
soepgans	1		1			
wilde eend	88	41	47	67	39	28
soepeend	7	3	4	4	1	3
krakeend	2	1	1			
bruine kiekendief	1	1		1	1	
fazant	4	1	3	6	3	3
waterhoen	5	1	4	5	1	4
meerkoet	19	8	11	16	8	8
zwarte stern	14		14	13		13
ijsvogel	1		1			
houtduif	15	8	7	18	9	9
grote bonte specht	1	1				
koekoek	2	1	1	2	1	1
winterkoning	17	6	11	14	7	7
heggemus	3	2	1	1	1	
merel	19	8	11	11	6	5
rietzanger	27	11	16	13	8	5
bosrietzanger	3	2	1	6	3	3
kleine karekiet	21	7	14	42	15	27
tuinfluiter	10	6	4	15	7	8
zwartkop	3	1	2	3	1	2
tijftjaf	13	8	5	10	5	5
fitis	6	2	4	10	5	5
matkop	1		1			
pimpelmees	4	1	3	2	1	1
koolmees	8	3	5	4	2	2
vlaamse gaai	2	1	1			
spreeuw	1	1				
huismus	2	2		4	4	
ringmus	1	1				
vink	4	2	2	4	2	2
putter	1		1			
rietgors	8	4	4	8	3	5
kuifeend				6	1	5
snor				1		1
blauwborst				2	1	1
zanglijster				4	2	2
grote karekiet				1	1	
spotvogel				1		1
roodborst				1		1
grasmus				1	1	
zwarte kraai				2	1	1
aantal soorten	36	29	31	35	31	30
totaal territoria	335	139	196	316	145	171

met stip

minder

In 2008 heb ik daarnaast ook de volgende soorten waargenomen, maar deze waarnemingen voldeden niet aan de criteria voor een territorium:

blauwe reiger	witwangfluiteend (esc.)
roodborst	torenvalk
aalscholver	knobbelzwaan
boomkruiper	buizerd
snor	Canadese gans
zanglijster	sperwer
blauwborst	slobeend
waterral	ekster
ransuil	kuifeend

De volgende soorten zijn door mij vlak buiten het te tellen gebied waargenomen (m.u.v. de reguliere weidevogels): braamsluiper, kwartel, staartmees, groenling, Turkse tortel en grasmus.

Meest opmerkelijke bevindingen voor 2008:

- De sterke toename van de rietzanger en de forse afname van de kleine karekiet. Een verklaring heb ik niet - mogelijk heeft het te maken met omstandigheden in de overwinteringgebieden van beide vogelsoorten.
- Hoogtepunt is de ijsvogel als geheel nieuwe soort, uiteraard met veel dank aan de NGK'ers die de ijsvogelwand vorig jaar gemaakt hebben.
- Het ontbreken van de kuifeend als broedvogel, wel regelmatig gezien in het vroege voorjaar, maar niet in de periode dat de waarnemingen tellen. Daartegenover staat de kraakeend als nieuwe broedvogel (geen broedvogel in de voorgaande jaren).
- Ook nieuw als broedvogel zijn de ringmus, de putter en de grote bonte specht. Wellicht doordat er steeds meer houtopslag in het gebied is.
- Helaas is de grote karekiet van vorig jaar niet teruggekeerd.
- De snor is een kleine week aanwezig geweest in de rietlanden zuid en ook een paar keer in het polderreservaat gehoord, het aantal waarnemingen was echter onvoldoende om als territorium te tellen.
- De blauwborst heeft zich in maart één dag laten horen en zien in het riet bij de voetbalvelden, maar daarna niet meer.
- Grappig is de tamme witwangfluiteend (ergens ontsnapt - komt oorspronkelijk voor in Afrika), die maandenlang langs de Wagendijk (rietlanden noord) een fraai gefluit heeft voortgebracht.

Voor de vier belangrijkste rietvogels zijn in onderstaande grafiek de aantallen voor de periode 2002 - 2008 getoond.

Opvallend is - zoals eerder aangegeven - de afname van de kleine karekiet in de afgelopen twee jaren. De rietzanger is vooral in 2008 sterk toegenomen. Het aantal bosrietzangers is geleidelijk teruggelopen van 13 in 2002 naar 3 in 2008 en de rietgors kent een lichte afname (van 13 in 2002 naar 8 in 2007 en 2008). Zoals de grafiek laat zien, heeft de afname in de aantallen kleine karekiet een grote invloed op de afname in het totaal aantal rietvogels.

Fons van Haelst

Wat eet een Kerkuil

Daar ben ik altijd nieuwsgierig naar. Daar sta je dan met een paar braakballen in je handen en vis je er een schedeltje uit. Wat voor muis zal dat nu zijn? Jammer, geen tabel meegenomen.

Gelukkig stuurde Mark een aantal braakballen op naar een ervaren pluizer in Groningen.

Verbazend is het dat er zoveel muizen in die braakballen zitten.

Voor de **Waterspitsmuis** is een zeldzame soort die hoofdzakelijk in de buurt van Amersfoort leeft, maar nu dus ook in Kockengen.

Via de Kerkuil kom je op zo'n manier aardig veel te weten komen over wat voor soort muizen hier in de omgeving leven.

Voor de vogelliefhebbers een kleine geruststelling: er zijn maar 11 vogelschedels gevonden in de 125 braakballen.

Gegevens van braakballen:

Mark van Leeuwen de uilenspecialist stuurde mij de volgende gegevens:

Kaken uit kerkuilenballen, verzameld op:

	Laagnieuwkoop	Gerverskop Portengen 92	
Aantal braakballen	40	45	± 40
Bosspitsmuis	21	44	40
Dwergspitsmuis	--	--	1
Waterspitsmuis	3	--	2
Huisspitsmuis	5	7	24
Mol	--	--	1
Rosse woelmuis	--	--	2
Woelrat	3	4	--
Veldmuis	133	181	73
Aardmuis	--	4	--
Dwergmuis	4	4	--
Bosmuis	1	1	--
Huismuis	--	2	--
Kikker	--	--	1
Vogel	4	3	4

Paul Vlaanderen

Aantal kasten:

Torenvalk	11
Kerkuil	12
Steenuil	8
Bosuil	1
Totaal	32

Bericht van de nestkastencommissie

In de maand november hebben we in twee zaterdagen een groot deel van de nestkasten weer gereed gemaakt voor het nieuwe broedseizoen. Dit houdt in dat we de kasten schoonmaken, waar nodig herstelwerkzaamheden uitvoeren, wat grond in de kast achterlaten en de aanvliegroute weer takvrij maken. Dit laatste is vooral voor de torenvalk belangrijk.

We hebben twee nieuwe steenuilenkasten geplaatst. Hopelijk hebben we volgend jaar eens succes met de steenuil als broedvogel.

Op dit moment hebben we de volgende aantallen kasten in 'portefeuille':

Fons van Haelst

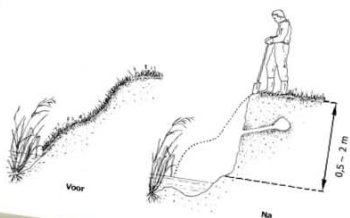
Natuurgroep Kockengen bouwt broedwand voor ijsvogels

Kockengen: Zaterdag 13 december hebben vrijwilligers van de Natuurgroep Kockengen in de zuidelijke rietlanden van Kockengen een broedwand aangelegd voor ijsvogels.

De broedwand is de tweede in zijn soort in de omgeving van Kockengen. De eerste broedwand, gelegen in het Polderreservaat, heeft in 2008 tot succes geleid met als resultaat dat er voor het eerst! een ijsvogelpaartje in Kockengen heeft gebroed. Een groot succes voor de natuurgroep en vooral ook een groot plezier voor de vele Kockenezen die regelmatig een wandeling maken door het polderreservaat.

Voortbordurend op dit succes, en om de kans te vergroten op een tweede broedpaar, heeft de Natuurgroep besloten om deze winter nog een broedwand aan te leggen. Zij is hierbij financieel ondersteund door het Rabofonds Dividend voor de Samenleving. De meeste mensen die voor het eerst het geluk hebben een ijsvogel te zien, verbazen zich meestal over de mooie, bijna exotische kleuren die hij bezit. Door die kleuren wordt de ijsvogel gerekend tot de mooiste broedvogels van ons land.

In de omgeving van Kockengen is voldoende voedsel (vis) voor de ijsvogel, maar van nature geen geschikte nestgelegenheid. Met het aanleggen van broedwanden krijgen de ijsvogels nu toch de mogelijkheid om hier jongen groot te brengen.

Siberische tocht naar Sneeuwuil

Op verzoek van Fons van Haelst (een echte soortenjager!) togen we vrijdagmorgen 21 november in alle vroegte naar Texel om daar de beruchte Sneeuwuil (van krant en TV) te gaan bewonderen, die daar vanuit het hoge noorden onverwachts is neergestreken. Fons was die week al een keer vergeefs wezen kijken. Deze keer moest het toch wel lukken, dacht hij. De weersverwachting voor die dag was echter niet best: hagelbuien, windkracht 7-9 en een temperatuur beneden de 5 graden, Siberische toestanden dus. Omstandigheden die wel bij deze vogel passen eigenlijk. De vogel was voor het laatst gesignaleerd op het buitendijkse schor (voor de Zeeuwen) of kwelder (voor de noorderlingen) nabij Cocksdoorp, in het uiterste noorden dus.

We waren al vroeg ter plaatse. Er was ook buitenlands bezoek. Drie Fransen vroegen ons met vage Franse woorden en handgebaren de weg. Alsof wij wisten waar het beest op dat moment zat. Ze volgden ons op onze zoektocht. Zij moeten wel heel vroeg vertrokken zijn voor deze ongewisse vogel. We moesten de auto buiten Cocksdoorp laten staan en begonnen daarna aan een zeer winderige tocht van zo'n 2 km langs de zeedijk. We hadden een gelukkig wind mee. Onderweg kwamen we een vogelaar tegen die al vanaf 8 uur tevergeefs op zoek was naar de uil. Nou dat voorspelde weinig goeds. Toch maar doorlopen en hopen op succes. We hebben ook tevergeefs het schor afgezocht naar een glimp van de vogel. Er zaten wel Kleine Zilverreigers en langs de dijk vlogen Sneeuwgorzen (voor Fons ook een nieuwe soort).

Er waren nog niet zo veel vogelaars. Die stroom van het komende weekend waren we gelukkig voor. En er zijn er al heel veel geweest de afgelopen week. We hielden de andere vogelaars goed in de gaten. Met elkaar moet het toch lukken, denk je. Uiteindelijk besloten we om toch maar terug te gaan naar Cocksdoorp. We wilden ons even opwarmen onder het genot van een bakkie koffie en het daarna nog eens proberen. Onderweg terug moesten we soms achteruit lopen om de hagelbuien te trotseren. We waren bijna terug bij de auto toen we werden ingehaald door een autootje met twee wat verwaasde vogelaars. Zij hadden de uil zojuist gezien, ja zelfs op de weg, en legde ons uit waar precies. De wat verruigde passagier vroeg of hij als ruil van deze informatie mijn kijker mocht hebben!! Ik wilde toch eerst wel de uil zien, dus togen Fons en ik met hernieuwde energie weer helemaal terug. Onderweg knaagde de mededeling van die lui. Werden wij soms in het ootje genomen?

We letten op vogelaars voor ons of zij het beest al in het vizier hadden. Het begon er op te lijken. We begonnen wat sneller te lopen. Ik meende al een vliegende uil te zien bij een door de lui aangeduid plasje. Gauw de Telescoop er op en ja hoor, daar zat zij (een juffrouwtje), de vreemdeling uit het hoge noorden. Ze zat in het groene gras op zo'n 200 m vanaf de zeedijk. Door de harde wind viel het niet mee om de telescoop stil te houden. Maar uiteindelijk hebben we nog zeker 10 minuten kunnen genieten van deze schoonheid.

Verkleumd, maar voldaan keerden we richting auto. De Fransen hebben we niet meer bij de uil gezien. Jammer dan. Wij hebben daarna nog wat rondgetoerd op het mooie Texel en de Amerikaanse Wintertaling (voor mij een nieuwe soort) ook nog even meegenomen. Met zulke waarnemingen ben je de kou weer gauw vergeten.

Nog enkele bijzonderheden van de Sneeuwuil:

De soort broedt in het Noordpoolgebied en is in ons land een dwaalgast met 12 gevallen tot in april 2000. Zijn voedsel bestaat vooral uit lemmingen en andere muizen, konijnen en vogels.

Gerard van Zuijlen

Foto

Fotograaf

[J.Schwiebbe](#)

Datum 22-11-2008

Locatie Texel - Zeeburg - Ganzenreservaat

Gallen

In augustus was ik in het Arboretum de Poorten in de Lutte bij Denekamp, één van de mooiste arboretums van Nederland. Daar zag ik de Elzenvlag voor het eerst. Een vlag aan een elzenprop. Wat zou dat zijn? Nog nooit gezien. Dan zie je ze ineens overal.

In mijn gallenboek kwam het niet voor, maar in het gallenboek van W.M. Doctors van Leeuwen uitgegeven door de KNNV kwam het gelukkig wel voor. Ik dacht altijd dat gallen door insecten werden veroorzaakt. Maar dat klopt niet, de elzenvlag wordt veroorzaakt door een schimmel. Toch behoort hij tot de gallen.

Hoe ziet deze er uit?

De zwam ontwikkelt zich op de jonge vrouwelijke vruchten van de zwarte els (elzenproppen).

Er ontstaat dan een lapvormig uitgroei (vlag), waarin de sporenzakjes zich ontwikkelen.

Vroeg in het seizoen is de vlag frisgroen, waarna de kleuren al snel variëren van lichtgroen naar roze, roodpaarse en oranjeachtige tinten. Later wordt de gal bruin.

Ga eens in het Polderreservaat op zoek naar deze vlag, ook op oude elzenproppen komt deze voor (zie fig. 1).

Ook in het Arboretum zag ik op een eik de Knoppergal (zie fig. 2), een gal tussen hoed en eikel.

Thuisgekomen ging ik meteen kijken of ik die gal ook in het Polderreservaat kon vinden, wat ik niet verwachtte. Ik vond daar 2 stuks van deze zeldzame gal op een zomereik.

De galwesp vliegt in 2 generaties. In het voorjaar plant hij zich voort op de bloemen van een moseik en in de nazomer op de eikels van een eik.

In heel Kockengen weet ik geen moseik te vinden. Waarschijnlijk kan de galwesp een behoorlijke afstand overbruggen om hier op een zomereik z'n eitjes te leggen.

Paul Vlaanderen

figuur 1

figuur 2

Colofon

Voorzitter

Fons van Haelst, Kerkweg 102, tel 0346-241918,
fons.van.haelst@capgemini.com

Secretaris

Ben van der Horst, Zwanebloem 5, tel. 0346 - 241185,
benvanderhorst@hetnet.nl

Penningmeester

Bram Paardenkooper, Wagendijk 39, tel. 0346 - 241872,
brampaardenkooper@hetnet.nl

Algemeen Bestuurslid

Theo van Schie, Kon. Julianaweg 7, tel. 0346 - 241060
Paul Vlaanderen
Gerard van Zuylen

Contributie van de
Natuur Groep
Kockengen bedraagt
€ 10,00 per jaar. Dit
bedrag elk jaar voor
30 november
overboeken op
bankrekening
94.95.06.079 tnv:
Ver. Natuurgroep
Kockengen.